

ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ст. викладач Дудкін О.В., студентка гр. Ф-11 Захарченко С.І.

У забезпеченні ефективності функціонування економіки країни особливо важливе значення має дослідження соціальної диференціації населення. Нерівність у розподілі доходів проявляється у кожному суспільстві, що призводить до стратифікації, розподілу людей на різні групи. Виникає напружений стан суспільства, спричинений невдоволеністю через різницю рівнів життя різних страт.

Диференціація доходів населення – це різниця в доступі до власності та влади різних класів, соціальних груп та верств населення в межах певної економічної системи, що відображається в рівні їх доходів. Серед причин нерівномірності розподілу доходів виділяють відмінності у фізичних та інтелектуальних здібностях, освіті та кваліфікації, працьовитості та мотивації, професійній ініціативності та схильності до ризику, походженні та соціальних зв'язках, розмірі та складі сім'ї.

Окрім вищезазначених причин диференціації доходів населення, основною є відсутність справедливої соціальної політики держави, неспроможність профспілок захищати інтереси працівників та соціально незахищених верств населення. Значна різниця в доходах спричиняє виникнення соціально-економічних протиріч [1].

Сучасний соціально-економічний розвиток України потребує перебудови соціальної політики держави щодо пропорцій заробітної плати та доходів населення в цілому, недопущення розвитку соціальної поляризації суспільства. У вирішенні питання мінімізації рівня соціальної диференціації в суспільстві першочергове значення має: активне проведення державою перерозподільних заходів; координація системи розподілу доходів, яка має бути заснована на принципах економічної ефективності та соціальної справедливості; реформа ринку праці; скоординована система соціальних трансфертів.

За даними соціологічних досліджень 90% українського населення відносять себе до бідних і лише 8 % вважають себе середнім класом. Для країни такі показники є небезпечними оскільки з урахуванням надвисокого рівня бідності майже неможливо гарантувати збереження стабільності у суспільстві. Зі скороченням чисельності середнього класу також скорочується і основний попит на товари та послуги, а це в свою чергу призводить до послаблення його стимулюючого впливу на економічний розвиток. Висока диференціація доходів посилює підприємницькі та інвестиційні ризики.

Соціальна та економічна політика держави визначає формування та розподіл доходів населення. Через недосконалість механізмів державного регулювання виникає значна галузева диференціація заробітної плати. Перш

за все, це недосконалість тарифної системи, що визначає значення тарифних коефіцієнтів, таким чином регулюючи співвідношення між рівнем оплати праці в різних галузях економіки та робітників різної кваліфікації. Рациональний розподіл доходів має формувати такий рівень диференціації, який стимулюватиме економічну активність працездатного населення та разом з тим забезпечуватиме соціальні гарантії незахищеним верствам [2].

Також розбалансованим і малоефективним є ринок праці України. Це спричинено економічно необгрунтованою і несправедливо заниженою ціною праці. Диспропорційність розмірів заробітної плати є чинником надмірно високої поляризації доходів. За статистичними даними 25,5 % працюючих отримують заробітну плату розмір якої менший за прожитковий мінімум. Соціальне розшарування проявляється також у тому, що до категорії бідних потрапили верстви населення, які за своїм освітнім та фаховим рівнем становлять рушійну силу інноваційного розвитку країни.

Задля вирішення даної проблеми треба здійснювати заходи щодо підвищення ролі держави в регулюванні диференціації грошових доходів населення. Необхідно встановити мінімальну заробітну плату на рівні не нижчому за прожитковий мінімум, з урахуванням реального економічного зростання і збереження міжкваліфікаційних співвідношень в оплаті праці. Також, з метою зниження податкового навантаження на доходи бідного населення та підвищення їхніх доходів, доцільним є використання прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб. Слід звернути увагу на те, що підвищення ефективності діючої системи трансфертних платежів неможливо досягнути шляхом підвищення адресності соціальних виплат. Одночасно зі зміною системи соціальних виплат і пільг, необхідно створювати умови для продуктивної зайнятості, що стане джерелом підвищення заробітної плати та доходів населення, економічного зростання, зменшення бідності та диференціації грошових доходів.

1. Курбанов К. Р. Диференціація розподілу доходів як фактор впливу на економічний розвиток країни / К. Р. Курбанов, О. І. Пушкар // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – №1(4). – С. 211-217.

2. Мазнева М. В. Фактори диференціації доходів населення / М. В. Мазнева // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsnu/2012_11_1/Mazneva.pdf.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 278-279.